

JAROSŁAW STYPEREK*

Propozycja oferty turystycznej linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania

Streszczenie. Poznań cechuje się specyficznym układem pasm zieleni ciągnących się wzdłuż głównych osi hydrograficznych miasta. W wyniku urbanistycznego kształtowania dolin rzecznych utworzono strukturalne kliny zieleni Poznania, przystosowane do odpoczynku i regeneracji sił. Ponieważ jednym z głównych celów tworzenia klinów zieleni jest udostępnianie ich jako atrakcyjnej przyrodniczo i krajobrazowo przestrzeni rekreacyjnej, ujęto je jako linearny system rekreacyjny. Głównym celem artykułu jest przedstawienie propozycji oferty turystycznej klinów zieleni Poznania składającej się z czterech zasadniczych części: statystycznej, kartograficznej, opisowej i wizualizacyjnej. Każda część tej propozycji została opracowana na trzech poziomach informacyjnych: podstawowym, szczegółowym i specjalnym. Przygotowanie oferty poprzedzono badaniami pilotażowymi w formie wywiadów oraz ankietowania.

Słowa kluczowe: kliny zieleni, rekreacja, system rekreacyjny, oferta turystyczna, szlaki turystyczne

1. Wprowadzenie

System zieleni miejskiej stanowi ważny element funkcjonowania aglomeracji Poznania. Zieleń na obszarach aglomeracji jest istotna dla jakości życia mieszkańców, co przejawia się w stanie środowiska geograficznego, walorach estetycznych i krajobrazowych, a przede wszystkim możliwości uprawiania różnych form rekreacji. Obszary zieleni miejskiej w dużym stopniu decydują o atrakcyjności turystycznej miast, dlatego celem niniejszego artykułu jest próba stworzenia oferty turystycznej klinów zieleni Poznania. Założono, że oferta może być kierowana zarówno do mieszkańców Poznania, jak i turystów odwiedzających Poznań.

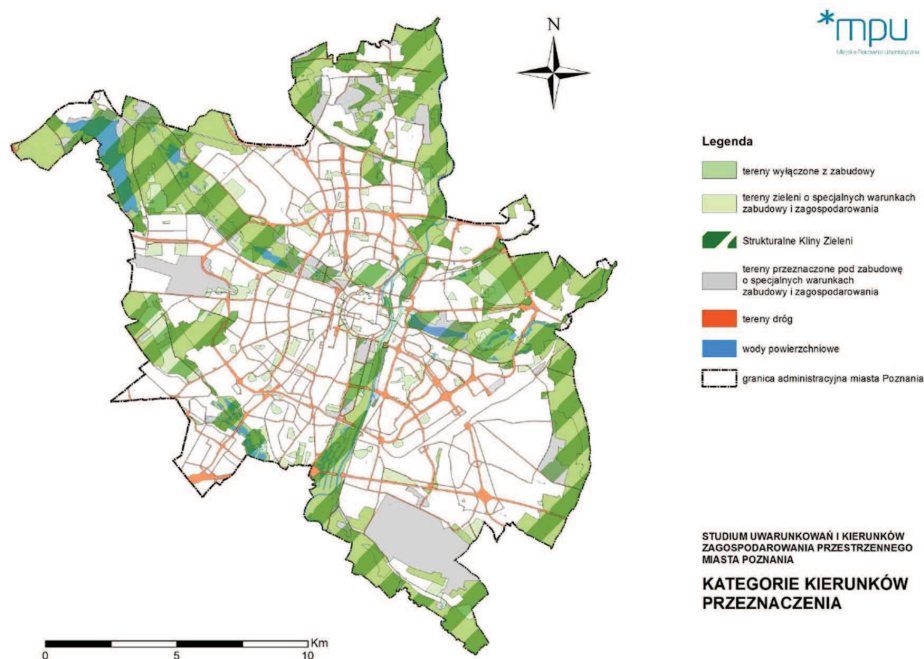
* Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Finansów i Bankowości, Zakład Dydaktyczny Turystyki i Rekreacji, e-mail: jstyperek@wp.pl, tel. 502 495 992.

Celem artykułu jest ponadto wykazanie, że kliny zieleni Poznania można rozpatrywać w kategoriach linearnych systemów rekreacyjnych, co pozwala na realizację kolejnego celu – ujęcia klinów zieleni jako produktu turystycznego. W pracy zastosowano następujące metody badawcze: analizę literatury, ankietowanie oraz wywiady. Zakres tematyczny artykułu obejmuje zagadnienia rekreacji czynnej (różnych form penetracji rekreacyjnej) na obszarach zieleni miejskiej w odniesieniu do koncepcji systemów rekreacyjnych, natomiast zakres przestrzenny dotyczy doliny Bogdanki ujętej jako korytarz zieleni łączący strefę podmiejską z centrum Poznania.

Obecny system zieleni aglomeracji Poznania jest wynikiem koncepcji planistycznych Władysława Czarneckiego i Adama Wodziczki, powstałych w latach 1930-1934. Autorzy projektu zaproponowali budowę tzw. klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miejskiej. Kliny zieleni wykorzystują naturalne ukształtowanie dolin rzecznych Warty, Bogdanki i Cybiny, tworząc układy pasm północ – południe (dolina Warty) oraz wschód – zachód (dolina Cybiny i Bogdanki). W ten sposób zapewniają połączenie centrum aglomeracji z obszarami peryferyjnymi. Kliny wraz z pierścieniem fortów poznańskich tworzą system klinowo-pierścieniowy zieleni Poznania.

Obecnie do systemu klinów zieleni aglomeracji Poznania zalicza się pięć klinów: północny (naramowicki), południowy (dębiński), zachodni (golęciński), wschodni (cybiński) oraz klin doliny Strumienia Janikowskiego (mapa 1). Punktem, a w zasadzie strefą węzłową, w której łączą się pierwsze cztery z wymienionych klinów, są strefy zieleni w okolicach wyspy Ostrów Tumski, na wysokości której Bogdanka i Cybina wpadają do Warty. Wszystkie kliny mają charakter parkowo-leśny, urozmaicony wodami powierzchniowymi w postaci jezior i cieków wodnych.

Problematykę rekreacyjnego wykorzystania klinów zieleni Poznania porusza wielu autorów. Do prac ujmujących kliny zieleni jako spójny system rekreacyjny można zaliczyć opracowanie Tadeusza Bartkowskiego (1981), w którym wewnątrzmijski i podmiejski system rekreacyjny Poznania rozpatrywany jest w ramach geosystemu miasta i aglomeracji. Na znaczenie stref zieleni Poznania w systemie rekreacyjnym miasta zwraca też uwagę Daniela Sołowiej (1992), dokonując weryfikacji ocen integralnych w systemach rekreacyjnych miast. Kompleksowe ujęcie klinów zieleni jako linearnych elementów rekreacyjnych w aspekcie użytkowania szlaków turystycznych przedstawił Jarosław Styperek (2001), analizując je jako element organizacji przestrzeni rekreacyjnej Poznania. Na rekreacyjny charakter klinów zieleni Poznania zwrócili także uwagę Piotr Urbański, Barbara Szpakowska i Elżbieta Raszeja (2008), przedstawiając funkcje walorów rekreacyjnych zieleni Poznania. Część opracowań dotyczy tematyki rekreacyjnej w poszczególnych klinach zieleni (Bednarek, Barysiak, Pyszny 2010; Szczepańska, Szpakowska 2009; Styperek 2012).

Mapa 1. Strukturalne kliny zieleni Poznania

Źródło: www.mpu.pl [10.07.2015].

Do obszernych i aktualnych opracowań dotyczących klinów zieleni Poznania należy zaliczyć Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Poznania, opracowane przez Miejską Pracownię Urbanistyczną, które zostało przedstawione na posiedzeniu Komisji Polityki Przestrzennej Rady Miasta Poznania 11 czerwca 2014 r. Według tego dokumentu głównymi celami tworzenia systemu klinów zieleni, będących główną strukturą ekologiczną aglomeracji Poznania, jest ochrona środowiska przyrodniczego, właściwe napowietrzanie oraz udostępnienie atrakcyjnej przyrodniczo i krajobrazowo przestrzeni rekreacyjnej dla mieszkańców. Korytarze rekreacyjne, jakimi są kliny zieleni, można więc ująć jako linearne systemy rekreacyjne umożliwiające różnorodną penetrację w celu odpoczynku i regeneracji sił.

2. Kliny zieleni Poznania jako linearny system rekreacyjny

Potraktowanie klinów zieleni Poznania jako linearnych systemów rekreacyjnych wiąże się z teoretyczną koncepcją linearnych systemów penetracji rekreacyjnej

autorstwa Jarosława Styperka (2002), zgodnie z którą linearny system penetracji rekreacyjnej w ujęciu geoekologicznym jest linearnym fragmentem przestrzeni turystycznej, użytkowanej rekreacyjnie i odpowiednio przystosowanej do uprawiania różnorodnych form penetracji rekreacyjnej. Elementy tworzące system to: rekreant przemieszczający się w przestrzeni turystycznej, oś systemu, czyli trasa penetracji i jej infrastruktura, środowisko przyrodnicze i antropogeniczne położone w strefie percepcji wzrokowej, natomiast kompleks wzajemnych powiązań stanowią interakcje, jakie zachodzą pomiędzy elementami systemu w wyniku penetracji rekreacyjnej. Linearne systemy penetracji rekreacyjnej w aglomeracjach nie są systemami o charakterze autonomicznym, lecz zazwyczaj stanowią część terytorialnych systemów rekreacyjnych, będących częścią systemu ekonomicznego. Do linearnych systemów penetracji rekreacyjnej zalicza się wszelkiego rodzaju szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, wodne, konne, narciarskie itp.), ścieżki dydaktyczne, ścieżki zdrowia, szlaki specjalistyczne: archeologiczne, historyczne, pielgrzymkowe, trasy spacerowe i inne penetrowane rekreacyjne linearne fragmenty przestrzeni turystycznej odpowiednio do tego przystosowane. Ponieważ poznańskie kliny zieleni tworzą specyficzne strefy penetracji rekreacyjnej, w których występują szlaki piesze, rowerowe, ścieżki biegowe czy trasy spacerowe, można je rozpatrywać w kategoriach linearnych systemów rekreacyjnych. Ujęcie oraz określenie klinów zieleni jako linearnych systemów rekreacyjnych pozwala na ich postrzeganie i identyfikację jako spójnych przestrzeni rekreacyjnych aglomeracji Poznania. Istotne jest, aby kliny zieleni kojarzyły się nie tylko z zielenią miejską, ale ze strefami zagospodarowanymi pod względem rekreacyjnym i użytkowymi w celach rekreacyjnych i sportowych. Podstawowymi elementami linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania są ich osie penetracyjne, które w przypadku pasma północ – południe tworzy Nadwarciański Szlak Rowerowy oraz szlaki piesze w odcinku północnym i południowym. Linearne układy wychodzące z centrum Poznania prowadzą do strefy podmiejskiej, a dalej do terytorialnych systemów rekreacyjnych: Wielkopolskiego Parku Narodowego na południu i Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka na północy. Linearnymi osiami pasma wschód – zachód są Transwielkopolski Szlak Rowerowy (odcinek północny) oraz pozostałe szlaki piesze i rowerowe prowadzące z centrum na obszary peryferyjne.

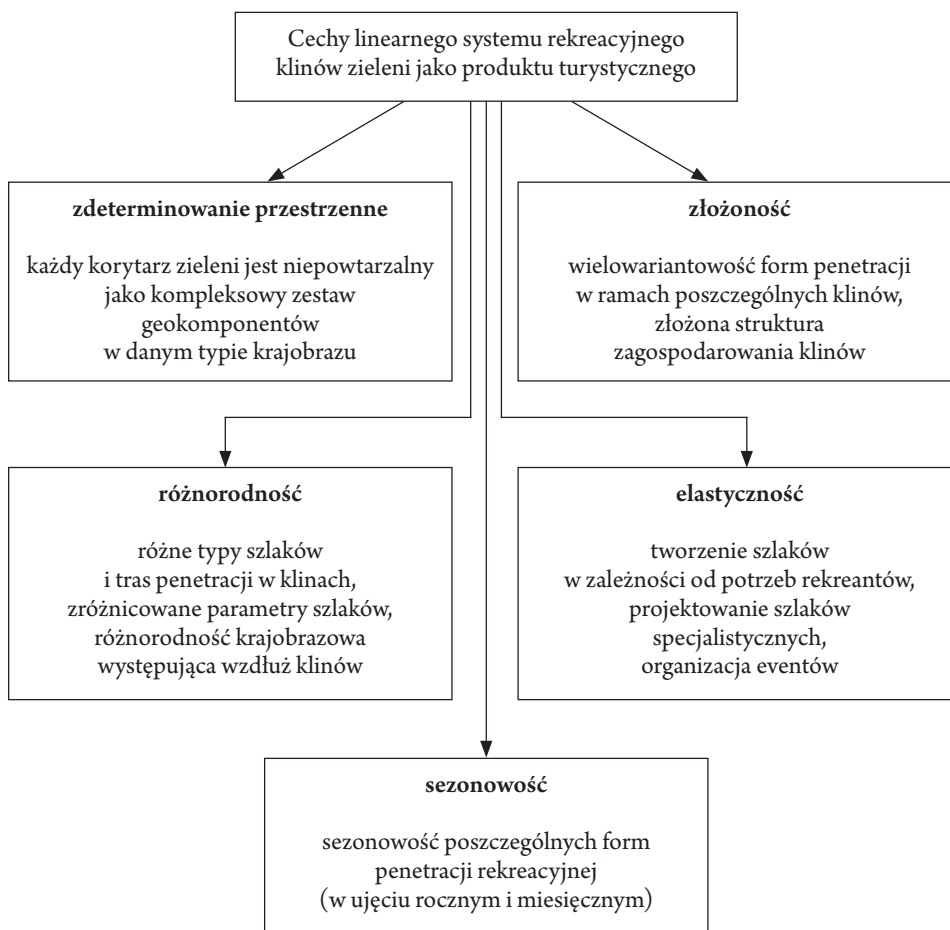
3. Ujęcie linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania jako produktu turystycznego

Tworzenie wizerunku linearnych systemów rekreacyjnych klinów zieleni Poznania wiąże się z koniecznością opracowania nowej oferty stanowiącej spójną

całość. Przygotowanie oferty może poprzedzić ujęcie klinów jako produktu turystycznego rozpatrywanego zgodnie z poglądem Stanisława Medlika (1995) jako kompozycja tego, co turyści (rekreanci) robią, oraz walorów, urządzeń i usług, z których w tym celu korzystają. W świetle dalszych rozważań można też odnieść się do uproszczonej klasyfikacji produktów turystycznych Jacka Kaczmarka, Andrzeja Stasiaka i Bogdana Włodarczyka (2010), opierającej się na charakterystycznych elementach określających istotę produktu, zgodnie z którą produkt turystyczny może być rzeczą, usługą, wydarzeniem, imprezą, obiektem oraz – co ma znaczenie w przypadku koncepcji systemów rekreacyjnych klinów zieleni – szlakiem i obszarem strefy zieleni.

Linearny system rekreacyjny klinów zieleni Poznania ujęty jako produkt turystyczny jest wewnątrznie złożonym zbiorem elementów wyróżnionych ze względu na konkretną lokalizację w przestrzeni aglomeracji związaną z występowaniem walorów turystycznych i zagospodarowania turystycznego. Nadrzędną ideą produktu jest ujęcie stref zieleni jako linearnego systemu rekreacyjnego tworzącego spójny, odrębny i oryginalny układ przestrzenny wykorzystywany w celach rekreacyjno-sportowych. Ideą produktu jest również próba tworzenia wizerunku Poznania jako miasta przyjaznego pod względem aktywności rekreacyjnej. Do istotnych cech produktu turystycznego zalicza się m.in.: zdeterminowanie przestrzenne, złożoność, różnorodność, elastyczność i sezonowość. Występowanie tych cech w linearnym systemie rekreacyjnym klinów zieleni Poznania pozwala na ujmowanie go w kategorii produktu turystycznego (rys. 1). Zdaniem autora linearny system rekreacyjny klinów zieleni Poznania cechuje się:

- zdeterminowaniem przestrzennym, gdyż każdy korytarz zieleni tworzy niepowtarzalny system rekreacyjny, jest kompleksowym zestawem geokomponentów występujących w danym typie krajobrazu, dostarczającym różnorodnych bodźców;
- złożonością, czyli wielowariantowością form penetracji rekreacyjnej w ramach poszczególnych klinów, czego przykładem są szlaki polifunkcyjne (*multi-use trails*), tj. szlaki użytkowane przez więcej niż jedną grupę użytkowników, na których zachodzi więcej niż jedna forma aktywności rekreacyjnej (Moore 1994). Systemy *multi-use trails* w różnych konfiguracjach występują zwłaszcza w paśmie klinów o orientacji wschód – zachód, tj. na obszarze Mały Jezioro Rusalka. Złożoność odnosi się także do struktury zagospodarowania turystycznego w ramach systemu klinów zieleni;
- różnorodnością, wynikającą z możliwości uprawiania różnych form penetracji w zależności od rodzajów szlaków turystycznych występujących w klinach zieleni oraz zróżnicowanymi parametrami szlaków turystycznych dotyczącymi przebiegu, ukształtowania powierzchni i użytkowania terenu. O różnorodności decyduje także zróżnicowanie krajobrazowe występujące wzdłuż szlaku w strefie percepcji wizualnej;

Rysunek 1. Cechy linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania jako produktu turystycznego

Źródło: opracowanie własne.

– elastycznością, czyli tworzeniem i wykorzystaniem szlaków, tras i obiektów rekreacyjno-sportowych stosownie do wybranych potrzeb rekreantów. Kolejnym elementem elastyczności jest możliwość organizowania różnorodnych imprez sportowo-rekreacyjnych oraz eventów;

– sezonowością, ponieważ poszczególne formy penetracji rekreacyjnej wykazują sezonowość w wymiarze rocznym (sezon letni i zimowy), czego przykładem może być użytkowanie szlaków turystycznych, akwenów i kąpielisk, których wykorzystanie jest ściśle związane z warunkami klimatycznymi w określonych porach roku. Zróżnicowanie wykorzystania linearnych systemów rekreacyjnych

klinów zieleni w różnych przedziałach czasowych odnosi się też do układu tygodniowego (zwiększone natężenie ruchu turystycznego w weekendy) oraz dziennym (największe natężenie penetracji w godzinach popołudniowych).

Ujęcie linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania jako produktu turystycznego związane jest z opracowaniem koncepcji oferty turystycznej, a w dalszej kolejności promocji klinów jako produktu markowego kojarzonego z Poznaniem. Poprawa jakości systemu informacyjnego o korytarzach zieleni wiąże się z jakością produktu turystycznego, która zdaniem Aleksandra Panasiuka (2004) warunkuje kształtowanie marki turystycznej regionu (w tym przypadku regionu metropolitalnego Poznania). Na znaczenie jakości produktu turystycznego zwraca również uwagę Daniel Szostak (2008), przedstawiając możliwości oceny jakości obszarowych produktów turystycznych, do których można zaliczyć obszar korytarza zieleni Bogdanki.

4. Propozycja oferty turystycznej linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania

Przygotowanie propozycji oferty turystycznej poprzedzono krótkimi badaniami w postaci wywiadów i ankietowania. Celem badań było uzyskanie informacji na temat świadomości mieszkańców Poznania dotyczącej występowania klinów zieleni w aglomeracji Poznania oraz potrzeby ich tworzenia poprzez ofertę turystyczną w kontekście wizerunku Poznania jako miasta z rekreacyjnymi korytarzami zieleni. W badaniach poruszono również zagadnienia promocji klinów zieleni przez instytucje odpowiedzialne za ofertę informacyjną Poznania.

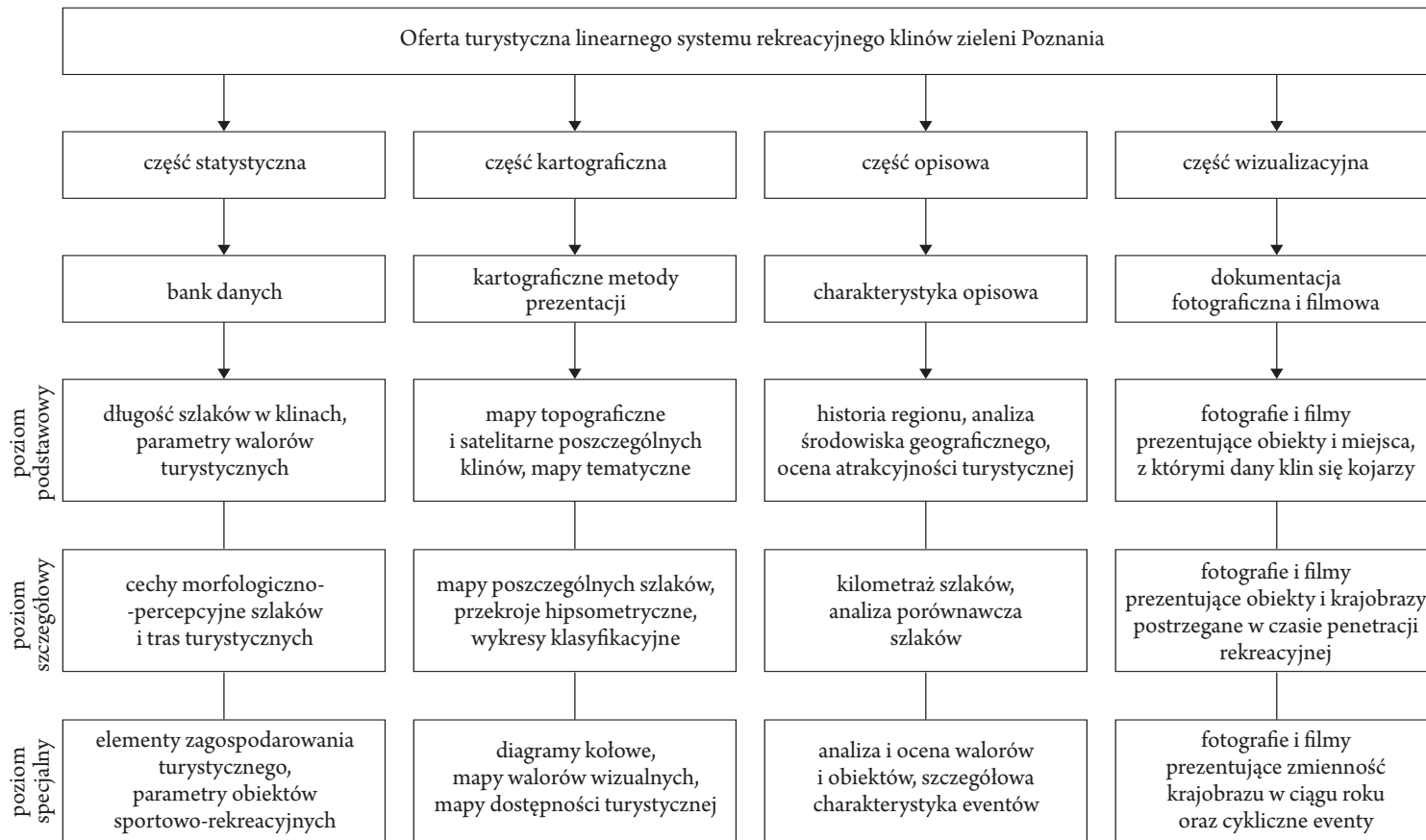
Pilotażowe badania ankietowe przeprowadzono we wschodnim klinie zieleni w warunkach sprzyjających penetracji rekreacyjnej, tj. w dni wolne od pracy, przy słonecznej pogodzie. W badaniach wzięło udział 286 osób, z czego 59% stanowiły kobiety. Największą grupę respondentów (74%) tworzyły osoby w przedziale wiekowym 21-40 lat. W wyniku badań stwierdzono, że mieszkańcy Poznania nie znają koncepcji klinów zieleni, ponieważ 86% badanych nie potrafi wyjaśnić pojęcia „kliny zieleni Poznania” ani nie zna ich lokalizacji. Jedynie 14% respondentów wymieniło lokalizację poszczególnych pasm zieleni, żaden nie potrafił zaś opisać lokalizacji całego systemu klinów. W dalszej części badań przedstawiono respondentom koncepcję klinów zieleni Poznania, a następnie poruszono temat ich oferty turystycznej. Zdecydowana większość badanych (92%) oceniła kliny zieleni Poznania jako obszary atrakcyjne, natomiast wszyscy badani dostrzegli potrzebę przygotowania profesjonalnej oferty turystycznej promującej Poznań jako miasto atrakcyjne pod względem rekreacji na obszarach zieleni. Większość

badanych (88%) wyraziła opinię, że promowanie klinów zieleni może wpłynąć na zmianę wizerunku Poznania i postrzeganie go jako miasta atrakcyjnego turystycznie. Zdaniem respondentów podstawowymi formami prezentowania oferty turystycznej klinów zieleni Poznania powinien być Internet (92%), obiekty, z których korzystają osoby odwiedzające Poznań, tj. hotele, restauracje i punkty informacji turystycznej (71%) oraz lokalne media (TV, radio), które wskazało 42% respondentów (respondenci mogli wybierać kilka opcji).

Przeprowadzono również badania w formie wywiadów w instytucjach związanych pośrednio i bezpośrednio z promocją Poznania oraz odpowiedzialnych za ofertę informacyjną (Centrum Informacji Miejskiej, Punkt Informacji Turystycznej, Poznański Ośrodek Sportu i Rekreacji, Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna, Urząd Marszałkowski). W wyniku badań stwierdzono, że żadna z wymienionych instytucji nie posiada oferty turystycznej dotyczącej całości systemu klinów zieleni Poznania. Badania terenowe wykazały także, iż w żadnym klinie zieleni nie ma tablic informacyjnych prezentujących treści dotyczące systemu klinów zieleni i możliwości rekreacji na ich obszarze.

W celu stworzenia kompleksowej oferty turystycznej linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania należy traktować go jako specyficzny produkt turystyczny, który może się kojarzyć z Poznaniem nie tylko jako miastem biznesowo-targowym, ale miastem rekreacji czynnej w przestrzeni zielonych korytarzy. Jednym z promowanych w tym nurcie produktów turystycznych Poznania było stworzenie Traktu Królewsko-Cesarskiego, kształtującego wizerunek Poznania jako miasta atrakcyjnego pod względem historyczno-architektonicznym. Warto również zauważyć, że kliny zieleni są częścią intensywnie promowanego produktu markowego Wielkopolski, jakim jest szlak wodny Wielka Pętla Wielkopolski. W świetle powyższych rozważań sensowne wydaje się stworzenie propozycji modelu oferty turystycznej linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni. Założono, że model powinien zawierać cztery zasadnicze ujęcia: statystyczne, kartograficzne, opisowe oraz wizualizacyjne (rys. 2). W modelu uwzględniono trzy poziomy informacyjne: podstawowy, szczegółowy i specjalny.

Część statystyczna jest podstawowym elementem ofert, a tworzyć ją powinien jak najobszerniejszy bank danych obejmujących informacje o szlakach i trasach turystycznych, walorach turystycznych i elementach zagospodarowania turystycznego istotnych dla rozwoju rekreacji w klinach zieleni. Parametry te powinny określać powierzchnie poszczególnych typów użytkowania terenu (w przypadku lasów podział na typy siedliskowe, ze względu na ich zróżnicowaną przydatność rekreacyjną) oraz powierzchnie obszarów o określonym typie krajobrazu. Dane na poziomie szczegółowym mogą dotyczyć cech, które określają morfologię szlaków i tras turystycznych oraz wpływają na percepcję krajobrazu w czasie penetracji rekreacyjnej według typologii cech morfologiczno-percepcyjnych linearnych systemów rekreacyjnych autorstwa Jarosława Styperka (2002).

Rysunek 2. Model oferty turystycznej linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania

Źródło: opracowanie własne.

Na poziomie specjalnym dane powinny dotyczyć liczby i położenia obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz elementów zagospodarowania turystycznego, takich jak: miejsca parkingowe, tablice informacyjne, punkty widokowe, miejsca odpoczynku, obiekty gastronomiczne, baza noclegowa. Na tym poziomie należy również uwzględnić położenie i parametry punktowych walorów turystycznych, np. pomników przyrody, głazów narzutowych, obiektów kulturowych, historycznych i architektonicznych. Zgromadzone w banku danych informacje można wykorzystać do tworzenia kolejnych części oferty turystycznej, tj. części kartograficznej i opisowej.

Drugą częścią oferty jest część kartograficzna, która jest najszybciej przyswajana przez użytkownika, ze względu na percepcję wzrokową kartograficznych metod prezentacji. Podstawowa rola kartograficznych metod prezentacji w ofertach turystycznych związana jest z jej przydatnością bezpośrednio w terenie oraz poglądownością informacji przekazywanych turyście.

Poziom podstawowy tej części oferty powinny tworzyć mapy topograficzne i satelitarne całego systemu klinów oraz poszczególnych klinów. Uzupełnieniem tego poziomu mogą być mapy tematyczne. Na poziomie szczegółowym można zaproponować takie kartograficzne metody prezentacji, jak: mapy przebiegu poszczególnych szlaków i tras turystycznych, tworzone na podstawie map topograficznych, przekroje hipsometryczne wzbogacone informacjami o rodzaju nawierzchni, typach użytkowania terenu, położeniu elementów zagospodarowania turystycznego klinów zieleni. Dodatkowymi elementami tego poziomu są wykresy klasyfikacyjne różnorodnych cech środowiska geograficznego, przez które przebiegają poszczególne kliny, np. wykresy klasyfikacyjne cech morfologiczno-percepcyjnych.

Do kartograficznych metod prezentacji, które występują na poziomie specjalnym należy zaliczyć diagramy kołowe, dotyczące rozmaitych zjawisk przyrodniczo-geograficznych występujących w wybranych punktach, np. typów roślinności, zmian klimatycznych w poszczególnych porach roku (okresy występowania i braku pokrywy śnieżnej, nasłonecznienie), procesów geomorfologicznych. Na poziomie tym można wykorzystać mapy walorów wizualnych poszczególnych punktów widokowych, które tworzy się w programie IDRISI for Windows, dzięki opcji *viewshed*, w której przeprowadza się operację wyznaczania zasięgów widoczności na przygotowanym podkładzie w wersji zdigitalizowanej (Styperek 2002). Kartograficzna część oferty turystycznej linearnego systemu rekreacyjnego klinów zieleni Poznania pozwala odbiorcy nie tylko na zapoznanie się z możliwościami uprawiania rekreacji i turystyki w przestrzeni korytarzy zieleni, ale również prezentuje i wyjaśnia zjawiska występujące w ich środowisku geograficznym.

Trzecią częścią proponowanej oferty jest część opisowa, która wydaje się najbardziej powszechną częścią ofert turystycznych, dlatego nie wymaga szcze-

gółowego omawiania. Wieloaspektowa charakterystyka opisowa na poziomie podstawowym zawiera treści występujące w przewodnikach turystycznych, które dotyczą historii regionu, analizy elementów i cech środowiska geograficznego oraz ogólnych informacji o atrakcyjności turystycznej regionu.

Zasadniczą część poziomu szczegółowego stanowi dokładny kilometraż szlaków turystycznych, który występuje również w przewodnikach turystycznych. Poziom ten można uzupełnić wieloaspektową analizą porównawczą szlaków, dotyczącą takich zagadnień, jak: skala trudności szlaków, występowanie walorów przyrodniczych i antropogenicznych, poziom zagospodarowania, natężenie ruchu turystycznego.

Charakterystyka opisowa na poziomie specjalnym obejmuje szczegółowy opis wybranych punktów na szlaku (stanowiska ścieżek dydaktycznych, punkty widokowe), dotyczący tych cech środowiska, ze względu na które owe stanowiska i punkty zostały utworzone. Poziom ten może też zawierać opisową ocenę atrakcyjności turystycznej poszczególnych odcinków szlaku. Ważną częścią poziomu specjalnego powinna być szczegółowa charakterystyka opisowa wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, które cyklicznie odbywają się na terenie klinów zieleni i mogą kojarzyć się z wizerunkiem promowanego produktu turystycznego.

Czwarta część oferty określona została jako wizualizacyjna, ponieważ tworzy ją dokumentacja fotograficzna i filmowa. W dobie rozwoju Internetu, telefonii komórkowej i portali społecznościowych fotografie i filmy stają się ważnym nośnikiem przekazu informacji. Część wizualizacyjna jest więc formą, która umożliwia szybki i łatwy dostęp do oferty stosunkowo szerokiego grona odbiorców.

Na poziomie podstawowym wizualizacji należy zamieszczać fotografie i filmy prezentujące obiekty, z którymi dany klin zieleni może się kojarzyć. Wybór materiałów zawartych w tej części musi być poprzedzony szczegółową analizą atrakcyjności wizualnej klinów oraz ograniczać się do najważniejszych obiektów, gdyż poziom ten może mieć decydujący wpływ na zainteresowanie ofertą.

Poziom szczegółowy powinien zawierać dokumentację fotograficzną i filmy prezentujące obiekty i zjawiska, które można obserwować w trakcie penetracji danego fragmentu poszczególnych klinów. Dokumentację wizualizacyjną można tu dzielić na różne kategorie, np. obiekty, krajobrazy, trasy turystyczne. Materiał filmowy powinien zawierać ujęcia stacjonarne prezentujące walory turystyczne klinów oraz ujęcia mobilne, wykonane w trakcie aktywności fizycznej, np. jazdy rowerem.

Dokumentacja fotograficzna i filmowa na poziomie specjalnym powinna obejmować zjawiska, które charakteryzują się zmiennością czasową i mogą być obserwowane w wybranych dniach lub okresach. Wizualizacja tego poziomu może prezentować zmieniający się krajobraz w poszczególnych porach roku, osobliwości flory i fauny oraz wydarzenia kulturalne i sportowo-rekreacyjne.

Przedstawione cztery części oferty dają kompleksowe możliwości promowania klinów zieleni i mogą być prezentowane na różnych nośnikach informacji i wykorzystywane w różnych formach przekazu, takich jak: strony internetowe miasta Poznania, profile społecznościowe, lokalne media, tablice informacyjne, materiały drukowane (mapy, foldery, informatory turystyczne itp.).

Warto także zauważyć, że stosowane w artykule określenie „linearny system rekreacyjny klinów zieleni Poznania” wynika z opisanej koncepcji systemów rekreacyjnych oraz nazwy własnej wynikającej z projektu klinów, używanej przez urbanistów. W przypadku wdrożenia oferty do szeroko rozumianej promocji w sensie produktu markowego należy zaproponować krótką nazwę, np. „Zielone korytarze Poznania” lub „Zielone korytarze rekreacyjne Poznania”.

5. Podsumowanie

Wynikające z niniejszego opracowania wnioski można sformułować następująco:

- kliny zieleni Poznania stanowią spójny obszar rekreacyjny,
- zagospodarowanie klinów w postaci szlaków i tras turystycznych łączy centrum Poznania z obszarami strefy podmiejskiej,
- kliny zieleni Poznania można ujmować w kategoriach linearnego systemu rekreacyjnego,
- kliny zieleni Poznania posiadają cechy produktu turystycznego,
- brakuje spójnej oferty turystycznej klinów zieleni Poznania jako całości w instytucjach odpowiedzialnych za promocję miasta,
- brakuje tablic na obszarze klinów z informacjami o rekreacyjnym charakterze systemu klinów zieleni,
- mieszkańcy Poznania dostrzegają potrzebę stworzenia oferty klinów zieleni Poznania,
- kompleksowa oferta turystyczna systemu rekreacyjnego powinna obejmować cztery części: statystyczną, kartograficzną, opisową i wizualizacyjną,
- oferta turystyczna klinów zieleni i jej promocja może wpłynąć na zmianę wizerunku Poznania.

Literatura

- Bartkowski T. (1981), *Transurbacje miast Wielkopolski i niektóre zagadnienia przestrzenno-planistyczne ich rozwoju oraz zastosowanie do nich niektórych metod fizjografii urbanistycznej*, Poznań: WN UAM.
- Bednarek R., Borysiak J., Pyszny K. (2010), Ograniczenie presji rekreacyjnej w cybińskim klinie zieleni m. Poznania na podstawie analizy krajobrazu roślinnego, *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXVII: *Krajobrazy rekreacyjne – kształtowanie, wykorzystanie, transformacja*: 29-34.

- Kaczmarek J., Stasiak A., Włodarczyk B. (2010), *Produkt turystyczny – pomysł, organizacja, zarządzanie*, Warszawa: PWE.
- Medlik S. (1995), *Leksykon podróży, turystyki, hotelarstwa*, Warszawa: WN PWN.
- Panasiuk A. (2004), Jakość produktu turystycznego jako warunek kształtowania marki turystycznej regionu, w: *Kształtowanie jakości produktu turystycznego regionu z zachowaniem rozwoju zrównoważonego*, Warszawa: Gremium Ekspertów Turystyki, Instytut Turystyki.
- Moore R.L. (1994), *Conflicts on multiple – use trails: Synthesis of the literature and state of of the practice*, Raleigh: North Carolina State University.
- Sołowiej D. (1992), *Weryfikacja ocen integralnych atrakcyjności środowiska przyrodniczego w wybranych systemach rekreacyjnych*, Poznań: WN UAM.
- Styperek J. (2001), Linearne systemy penetracji rekreacyjnej jako element organizacji miejskiej przestrzeni rekreacyjnej na przykładzie Poznania, *Zeszyty Naukowe WPSTiH w Bydgoszczy*, nr 1: *Turystyka jako czynnik rozwoju regionów, miast i obszarów wiejskich*, red. W. Marciniak: 195-206.
- Styperek J. (2002), *Linearne systemy penetracji rekreacyjnej*, Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
- Styperek J. (2012), Charakterystyka penetracji rowerowej fragmentu Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej, *Studia Periegetica*, nr 8: 101-111.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Poznania, Poznań: Miejska Pracownia Urbanistyczna, www.mpu.pl [10.07.2015].
- Szczepańska M., Szpakowska B. (2009), Rekreacyjne znaczenie Zbiornika Maltańskiego i problemy związane z jego użytkowaniem, *Nauka – Przyroda – Technologie*, t. 3, nr 1: 1-10.
- Szostak D. (2008), Możliwości oceny jakości obszarowego produktu turystycznego, w: *Gospodarka turystyczna*, red. A. Panasiuk, Warszawa: WN PWN.
- Urbański P., Szpakowska B., Raszeja E. (2008), Walory rekreacyjne zieleni Poznania, *Nauka – Przyroda – Technologie*, t. 2, nr 4: 1-9.

A proposal for a tourist attraction using the green corridors linear recreation system in Poznań

Abstract. Poznań has a very specific system of greenbelts lying along the main hydrographic axes of the city. Structural green corridors, allowing rest and regeneration, were created as a result of the urban forming of river valleys. Since one of the main aims of creating green corridors is to make them accessible an attractive in terms of nature and landscape recreational space, they are shown as a linear recreation system. The main purpose of the article is to present a proposal for the tourist attraction using the green corridors in Poznań, which consists of four essential parts: statistical, cartographic, descriptive, and visualization. Each part of the model has been presented on three informational levels: basic, detailed, and “special.” The preparation of the model was preceded by pilot research using interviews and surveys.

Keywords: green corridors, recreation, recreation system, tourist offer, trails